

LISTERIOSIA

ZAINTZA EPIDEMIOLOGIKOAREN SARE NAZIONALEKO (ZESN)

2019ko abuztuak 27

ZAINTZA EPIDEMIOLOGIKOKO PROTOKOLOAK

LISTERIOSIAREN BEHAKETA PROTOKOLOA

GAIXOTASUNAREN DESKRIBAPENA

Sarrera

Listeriosia normalean noizbehinkako kasuetan agertzen da. Maila epidemiologikoan, aipagarria da gizakien artean modu bertikalean transmititu ahal dela eta azken urteotan agerraldi garrantzitsu batzuk izan direla elikagaien bidez transmititu delako.

Listeriosiak sukar pixka bat eragiten du, baina meningoentzefalitisa, sepsia edo biak eragin ahal dizkie jaioberri nahiz helduei, eta haurdun dauden emakumeek umea galtzea ere eragin dezake. Meningoentzefalitisa (ezohikoa haurdun dauden emakumeen artean) bat-batean has daiteke, eta subakutua izan daiteke batez ere immunodepresioa dutenen eta adineko pertsonen artean. Oinarrizko beste gaixotasunik ez duten pertsonen artean, sukar arineko koadro akutu bat baino ez du eragiten, batzuetan gripearen antzekoa. Hala ere, haurdun dagoen emakumeak infekzioa umekiari kutsatzen dionean, umeak hilda jaio daitezke, edo septizemiarekin edo meningitisa izan dezakete jaioberri-denboraldian, baita amak sintomarik ez badu ere. Amaren erditze-ostea normala izan ohi da, baina jaioberrien hilgarritasun-tasa % 30ekoa da, eta ia % 50ekoa koadroa jaio ondorengo 4 egunetan hasten baldin bada.

Eragilea

Listeria monocytogenes bazilo Gram positiboak eragiten du. Bakterio horren ezaugarriak ez dira besteenak bezalakoak, izan ere, bakterio horrek nolabaiteko gaitasuna du ingurune azidoan (4,3-9,6 pH tartea) nahiz gatz-kontzentrazio altutan (CINa % 25,5) bizirik irauteko. Temperatura baxuetan hazi egiten dira, baita izozte-tenperaturatik behera ere.

Listeria monocytogenes bakterioaren 13 serotipo eta serotiporekin lotuta dauden lau leinu identifikatu dira. Elikagaietan eta lagin klinikoetan maiztasun handienaz identifikatu diren serotipoak 1/2a, 1/2b, 1/2c eta 4b dira (isolamenduen % 96). Agerraldi gehienak 4b serotipoak eragiten ditu.

Erreserborioa

Mikroorganismoaren erreserboriorik nagusienak zorua, bazka, ura eta siloraketak dira. Urte-sasoia arabera pentsu bezala erabiltzen denez, maiz listeriosia intzidentzia handiagoa da animalien artean. Beste erreserborio batzuk hauek dira: kutsatutako ugaztunak, etxeokak eta basatiak, eta etxeke hegaztiak; era berean, gizakiak ere erreserborioak izan daitezke. *Listeria* bakterioak hainbat gainazaletan (altzairua, tefloia, poliesterra, etab.) biofilmak eratzeko duen gaitasunari esker, denboraldi luzeetan zehar bizirik iraun dezake elikagai-industriaren instalazioetan.

Transmititzeko modua

Elikagai kutsatuen bidez transmititzen da batez ere: esnea, higienizatu gabeko gaztak (bigunak) prestatutako elikagaiak (patea edo xerratan moztutako haragi-produktuak), barazki kutsatuak edo arrantza-produktu ketuak. Kutsatzeko beste bide batzuk dira amarengandik umearenganako transmisioa, plazentaren bidezkoa edo erditzeko kanalaren bidezkoa. Kasu nosokomialak ere jakinarazi dira. Albaitari eta nekazarien artean azaleko infekzio lokalizatuak ikusi dira material kutsatuarekin kontaktu zuzena izategatik.

Inkubazio-aldia

Inkubazio-aldia 3 eta 70 egun artekoa da; mediana 21 egun da.

Kutsakortasun-aldia

Sintomarik gabeko eramailearen egoera ohikoa da gizakiarengan (gehienez % 10) zein animaliengan. Emakumeak sintomarik gabeko bagina-eramaile izan daitezke. Kutsatutako jaioberrien amek eragile kutsakorra kanpora dezakete baginako fluxuaren eta gernuaren bidez, erditu eta 7 eta 10 egun ondoren. Kutsatutako pertsonak mikroorganismoak eginkarrietan iraitz ditzakete hilabeteetan zehar.

Kutsatzeko arriskua

Honako hauek dute kutsatzeko arrisku handia: umekiek eta jaioberriek, adinekoek, immunodeprimituek, haurdun dauden emakumeek eta beste gaixotasun batzuk ere badituzten pazienteek; esaterako, alkoholismoa, zirrosia, diabetesa edo neoplasiak. Infekzioa ume eta heldu gazteengan agertzen denean ez du adineko edo immunodeprimituengan bezain koadro larria eragiten. Lotura estua dago immunodepresioaren (batez ere zelularra) eta listeriosi inbasiboaren artean. Burdina birulentzia-faktorea da *L. monocytogenes* bakterioarentzako; ikuspuntu kliniko kontuan hartuta, burdina-gainkarga listeriosiarentzako arrisku-faktorea da. Immunitate hartuaren ebidentzia gutxi dago, baita infekzio larri eta luzeen ondoren ere.

GAIXOTASUNAREN BEHAKETA

Helburuak

1. Listeriosia biztanleengan agertzeko patroia ezagutzea eta azaltzea.
2. Kasuak goiz hautematea, gaixotasunaren hedapena kontrolatzeko, prebentzio-neurriak ezartzeko eta agerraldiak prebenitzeko.

Kasuaren definizioa

Irizpide klinikoa

Pertsonak seinale kliniko hauetako bat izatea, gutxienez:

Jaioberriaren listeriosiak ezaugarrietako bat hilik jaiotzea da edo gutxienez, bost seinale hauetako bat izatea bizitzako lehenengo hilabetean:

- Granulomatosi infantiseptikoa
- Meningitisa edo meningoenzefalitisa
- Septizemia
- Disnea
- Azaleko, mukosetako edo konjuntibako lesioak

Haurdunaldiko listeriosiak ondorengo hiru ezaugarri hauetakoren bat du gutxienez:

- Abortua, eragindakoa edo berezkoa, umea hilik jaiotzea edo garai aurreko erditzea
- Sukarra
- Pseudogripearen sindromea

Listeriosiaren beste formak ondorengo lau ezaugarri hauetakoren bat du gutxienez:

- Sukarra
- Meningitisa edo meningoenzefalitisa
- Septizemia
- Infekzio lokalizatuak, artritisa, endokarditisa eta abzesuak esaterako.

Laborategiko irizpidea

Ondoko bi irizpideetatik bat, gutxienez:

- *Listeria monocytogenes* bakterioaren isolamendua normalean esterila den kokapen batean.
- *Listeria monocytogenes* bakterioaren isolamendua normalean esterila ez den kokapen batean: umekian, hilik jaiotako umearengan, jaioberriarengan edo amarengan erditzetik 24 ordu igaro baino lehen.

Irizpide epidemiologikoa

Hiru harreman epidemiologiko hauetatik bat, gutxienez:

- Kasu batekin kontaktua edukitzea edo transmisio bertikala.
- Iturri komun batekiko esposizioa.
- Elikagai edo ur kutsatutatik jan edo edatea.

Kasuen sailkapena

Kasu susmagarria: ez dagokio.

Kasu probablea: irizpide klinikoak betetzen dituen eta harreman epidemiologikoren bat izan duen edonor.

Baieztatutako kasua: laborategiko irizpideak betetzen dituen norbait.

edo

laborategiak baieztatutako listeriosia duen umeki, hilda jaiotako ume edo jaioberriaren ama.

Ama eta jaioberriengan agertzen diren kasuak bi kasu desberdin bezala jakinarazi behar dira.

Agerraldiaren definizioa

Harreman epidemiologikoa duten listeriosi kasu bi edo gehiago.

BEHATZEKO MODUA

Autonomia-erkidegoak banan-banan jakinaraziko dizkio listeriosi kasu probableak eta kasu baiezatuak Epidemiologiako Zentro Nazionalari, Behaketa Epidemiologikoko Sare Nazionalaren bidez, eta zehazki, kasua adierazteko epidemiologia-inkestako informazioa bidaliko dio, astean behin (epidemiologia-inkesta erantsi da). Hasierako adierazpenaren ondoren eguneratu ahal izango da kasuari buruzko informazioa, eta informazioaren urteko baterakuntza egingo da.

Agerraldia gertatuz gero, autonomia-erkidegoko Behaketa Zerbitzuak agerraldiari buruzko azken txostena bidaliko dio Epidemiologiako Zentro Nazionalari, ikerketa amaitu eta hiru hilabete igaro aurretik. Gainera, inplikaturako kasuen epidemiologia-inkestak bidaliko zaizkio Epidemiologiako Zentro Nazionalari.

Merkaturatutako elikagai batekin lotutako kasu edo agerraldiak daudela susmatuz gero, autonomia-erkidegoak premiaz jakinaraziko die Osasun, Gizarte Zerbitzu eta Berdintasun Ministerioko Alerten eta Osasun Larrialdien Koordinazio Zentroari eta Epidemiologia Zentro

Nazionalari. Alerten eta Osasun Larrialdien Koordinazio Zentroak eragindako autonomia-erkidegoekin batera baloratuko ditu hartu behar diren neurriak, eta, beharrezkoa balitz, Europar Batasuneko Alerta eta Erantzun Azkarreko Sistemari eta OMERi jakinarazi, Nazioarteko Osasun Erregelamenduarekin (2005) bat eginez.

OSASUN PUBLIKOKO NEURRIAK

Prebentzio-neurriak

Haurdun dauden emakumeek eta gabezia immunitarioak dituzten pertsonak ondo egindako okelak eta esneki pasteurizatuak bakarrik kontsumitu behar dituzte, bai eta janari-hondarrak berotu ere. Horrez gain, kontsumitzeko prest dauden elikagai prestatuak eta infektatzaileak izan daitezkeen materialekin kontaktua izatea ekidin behar dute (baserriko animalien fetu abortatuekin, esaterako).

Animalia-jatorriko elikagaiek elikagaien higiene eta segurtasunaren arloko arauak betetzen dituztela ziurtatu behar da.

Ez da komeni ortuko produktuak ernetzeko tratatu gabeko satsa erabiltzea, eta barazkiak behar bezala desinfektatuko dira, gordinik jango badira edo gutxi eginda jango badira.

Albaitariak eta baserritarrek abortatutako fetuak eta animalia gaixo edo hilak (bereziki entzefalitisagatik hildako ardiak) maneiatzeko neurri egokiak hartuko dituzte.

Kasu bat dagoenean hartu beharreko neurriak

Kasuak mikrobioen aurkako tratamendua jaso behar du, kontaktua bakarrik egon bada nahikoa da behaketa klinikorekin. Zentzuzkoa izan liteke kotrimoxazola edo anpizilina ematea egun batzuetan zehar, epidemia-agerraldia sortu duten elikagaiak jateagatik listeriosia izateko arrisku handia duten sintomarik gabeko pertsoneri.

Agerraldia gertatzen denean hartu behar diren neurriak

Listeriosi-agerraldia badago, ikerketa epidemiologikoa hasi behar da infekzio-iturria eta transmisio-modua zeintzuk diren zehazteko, eta prebentzio eta kontrolerako neurriak hasi behar dira.

BIBLIOGRAFIA

- Listeriosis. In: Heymann DL (argitaratzailea). Control of Communicable Diseases Manual. 19. argitaraldia. Washington: American Public Health Association, 2008, 357-361 or.
- Human *Listeria monocytogenes* infections in Europe - an opportunity for improved European surveillance. J Denny, J McLauchlin. Eurosurveillance 13:13. lib., 2008-05-27.
- CDC frequently asked questions about listeriosis. In: http://www.cdc.gov/nczved/dfbmd/disease_listing/listeriosis_gi.html
- Erabakia, 2008ko apirilaren 28koa, Batzordearena, 2002/253/EE Erabakia aldatzen duena. Horren bidez, sare erkideari kutsatu ahal zaizkion gaixotasunen berri emateko kasuen definizioak ezartzen dira, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2119/98/EE Erabakiarekin bat eginez.
- SB. Barbuddhe, T Maier, G. Schwarz, M Kostrzewa, H. Hof, E. Domann, T. Chakraborty, T. Hain. Rapid identification and typing of *Listeria* species by matrix-assisted laser desorption ionization.time of flight mass spectrometry. Appl Environ Microbiol. 2008 iraila; 74(17): 5402-7.
- Sperry KE, Kathariou S, Edwards JS, Wolf LA. Multiple-locus variable-number tandem-repeat analysis as a tool for subtyping *Listeria monocytogenes* strains. 2008; 46(4):1435-50.
- B. Sawaminathan, P. Gerner-Smidt. The epidemiology of human listeriosis. Microbes an Infection. 2007; 9:1236-1243.
- Bennett Lorber. *Listeria monocytogenes*. In: Mandell, Douglas eta Bennett. Enfermedades infecciosas. Principios y práctica. Elsevier, 6. argitaraldia. Madril, 2006; 2478-2484. or.
- A Working Group of the former PHLS Advisory Committee on Gastrointestinal Infections. Preventing person-to-person spread following gastrointestinal infections: guidelines for public health physicians and environmental health officers. Commun Dis Public Health. 2004;7:362-84

LISTERIOSIAREN INKESTA EPIDEMIOLOGIKOA

Oharra: ematen diguzun informazio oro konfidentziala da. Bilduko den informazioa zure gaixotasunaren kausa zehazteko eta kasu berriak agertzea prebenitzeko erabiliko da.

1. DEKLARATZAILEAREN ETA DEKLARAZIOAREN DATUAK

Deklarazioaren eguna: / / Kasuaren data (sintomen hasiera): / /
Kasuaren identifikatzailea: (LH; kasu-zk.) Zer kasutara dagoen loturik:
Deklaratzailea: Inkestari erantzuten
dion pertsona:

2. PAZIENTEAREN DATUAK

Izen-abizenak:
IKK:
Jaiotze-data: / / Adina: Sexua: Emakumea
 Gizona
Telefono-zenbakia: Helbidea:
Udalerria:
Probintzia: Autonomia Erkidegoa: Herrialdea:
Osasun-zentroa: Familia-medikua:
Kasu mota:
 Listeriosiaren beste forma batzuk (joan 3. puntura)
 Haurdunaldiko listeriosia (joan 4. puntura)
 Jaioberriaren listeriosia (joan 5. puntura)

3. GAIXOTASUNAREN DATUAK. LISTERIOSIAREN BESTE FORMA BAT

Ospitalizazioa: Bai Ez Ospitalizazio-data: / / Alta-data: / /
Heriotza: Bai Ez Heriotza-data: / /
Kasua non gertatu den*:
Udalerria: Probintzia: Autonomia Erkidegoa:
Herrialdea:
Inportatua: Bai Ez

LABORATEGIKO DATUAK:

Lagina jaso den eguna: / / Diagnostikoaren eguna: / /
Agente etiologikoa: *Listeria monocytogenes*

Serotipoa

PCR taldea

PFGE:

Lagin mota:

LZR

Odola

Beste bat:

Isolamendu Proba

Lagina Erreferentziako Laborategi Nazionalera (ELN) bidali da
Deklaratzaileak ELNri bidali dion laginaren identifikatzailea
Laginaren identifikatzailea ELNn

Bai Ez

DATU KLINIKOAK

Sintomak hasi ziren eguna: / /

Aurrekari medikoak, behar beste markatu:

Minbizia

Immunoeskasia

Giltzurrunetako gaix.

Gibelego gaix.

Diabetesa

Alkoholismoa

Beste

batzuk

Sintomak:

	Bai	Ez
Beherakoa*	☐	☐
Buruko mina	☐	☐
Gorakoa/goragalea	☐	☐
Asintomatikoa	☐	☐

	Bai	Ez
Muskuluetako mina	☐	☐
Sukarra	☐	☐
Hotzikarak	☐	☐

*3 gorozki bigun edo gehiago 24 orduan

Gaixotasuna nola agertzen den:

Sukarra

Meningitisa edo menigoentzefalitisa

Bakteriemia/Sepsia

Infekzio lokalizatuak (artritisa, endokarditisa, abzesuak...)

Beste batzuk:

Kasuen sailkapena:

Probablea

Baieztatua

Agerraldiei loturikoa: Bai Ez

* Kasua non gertatu den: infekzioarekiko esposizioa non gertatu den edo infekzioa non hartu den. Gaixotuz gero, elikagaiaren jatorria hartuko da kontuan, eta gainerakoetan, oro har, pazienteak gaixotasuna non hartu bide duen. Toki hori zein den jakin ezean, kasuaren bizilekua.

4. GAIXOTASUNAREN DATUAK. HAURDUNALDIKO LISTERIOSIA

Kasua non gertatu den*:

Udalerria:

Probintzia:

Autonomia Erkidegoa:

Herrialdea:

Inportatua: Bai Ez

DATU KLINIKOAK

Sintomak noiz hasi ziren: / /

Sintomak:	Bai	Ez		Bai	Ez
Beherakoa*	☐	☐	Goragaleak/gorakoak	☐	☐
Buruko mina	☐	☐	Muskuluetako mina	☐	☐
Sukarra	☐	☐	Hotzikarak	☐	☐
Asintomatikoa	☐	☐			

*3 gorozki bigun edo gehiago 24 orduetan

Gaixotasuna nola agertzen den:

- Sukarra   Pseudogripearen sindromea   Abortua (eragindakoa edo berezkoa)
 Hilik jaioa (>22 aste eta >= 500 g-ko pisua)   Garai aurreko erditzea   Beste batzuk:

Ospitalizazioa: Bai   Ez   Ospitalizazio-data: / /   Alta-data: / /

Heriotza: Bai   Ez   Heriotza-data: / /

Diagnostiko egiterakoan zeuzkan haurduntza-asteak:

Haurdunaldiko emaitzak: Haurdun jarraitzen du   Berezko abortua   Eragindako abortua
 Umekiaren heriotza (>22 aste eta 500 g-ko pisua)

Bizirik jaio da

Data: / /   (erditzea, abortua...)

Kasuen sailkapena: Probablea
 Laborategiak baieztatua
 Baieztatutako kasuaren ama

Agerraldiei loturikoa: Bai   Ez

LABORATEGIKO DATUAK:

Lagin mota: LZR   Odola   Plazenta edo likido amniotikoa   Beste batzuk:

Lagina noiz jaso den: / /   diagnostikoaren data: / /

Serotipoa

PCR taldea

PFGE:

* Kasua non gertatu den: infekzioarekiko esposizioa non gertatu den edo infekzioa non hartu den. Gaixotuz gero, elikagaiaren jatorria hartuko da kontuan, eta gainerakoetan, oro har, pazienteak gaixotasuna non hartu bide duen. Toki hori zein den jakin ezean, kasuaren bizilekua.

5. JAIOBERRIAREN LISTERIOSIAREN DATU KLINIKOAK ETA LABORATEGIKOAK

DATU KLINIKOAK

Sintomak hasi ziren eguna: / /

Sintomak:	Bai	Ez		Bai	Ez
Beherakoa*	☐	☐	Sukarra	☐	☐
Gorakoak	☐	☐	Disnea	☐	☐
Hotzikarak	☐	☐	Beste batzuk		

*3 gorozki bigun edo gehiago 24 orduetan pisua) Bakteriemia/Sepsia Disnea

Granulomatosi infantiseptikoa Meningitisa edo meningoenzefalitisa

Azaleko, mukosetako edo konjuntibako lesioak Beste batzuk:

Ospitalizazioa: Bai Ez Ospitalizazio-data: / / Alta-data: / /

Heriotza: Bai Ez Heriotza-data: / /

Kasua non gertatu den*

Udalerria: Probintzia: Autonomia Erkidegoa:
Herrialdea:

Inportatua: Bai Ez

Haurduntza-asteen kopurua:

Haurdunaldiko emaitzak: Umekiaren heriotza (>22 aste eta 500 g-ko pisua) Bizirik jaio da
Data: / / (jaiotza edo abortua)

Kasuen sailkapena: Probablea Laborategiak baieztatua

LABORATEGIKO DATUAK:

Lagin mota: LZR Sudur-faringeetako exudatua
 Odola Konjuntiboko exudatua Beste bat:

Lagina jaso den eguna: / / **Diagnostikoaren eguna:** / /

* Kasua non gertatu den: infekzioarekiko esposizioa non gertatu den edo infekzioa non hartu den. Gaixotuz gero, elikagaiaren jatorria hartuko da kontuan, eta gainerakoetan, oro har, pazienteak gaixotasuna non hartu bide duen. Toki hori zein den jakin ezean, kasuaren bizilekua.

6. ELIKAGAI EI BURUZKO IKERKETAREN EMAITZAK

Markatutako elikagaietan jasotako baieztapen mikrobiologikoa

- Fianbreak eta hestebeteak Barazkiak Gazta eta esnekiak
 Fruta Arrainak eta mariskoak Beste batzuk
- Zein

7. ELIKAGAI EI BURUZKO INKESTA

A. Sintomak hasi aurreko 4 asteetan zehar / / eta / / bitartean):		
Egoitza-instituzioren batean bizi izan al zara (zaharren egoitza, instituzio mentala...)?		
☐ Bai	☐ Ez	☐ ED Instituzioaren izena:
Bidaiaren bat egin al duzu?	☐ Bai ☐ Ez	Nora:

Irteera-eguna: / / Itzulera-eguna: / /

Etxeke animaliekin edo euren hondakinekin kontaktua izan al duzu (txakurrak, katuak, narrastiak, arrainak...)?
 Bai Ez

A. Non erosi duzu sintomak hasi aurreko 4 asteetan zehar jan duzun janaria (/ / eta / / bitartean)?

Dendaren izena	Helbidea

C. Sintomak hasi aurreko 4 asteetan zehar (/ / eta / / bitartean) etxetik kanpo zer bait jan al duzu (otorduak, pintxoak...)?

Lekuaren izena	Helbidea	Data
		/ /
		/ /
		/ /
		/ /
		/ /

D. Elikadura-ohiturak

Barazkijalea al zara? Bai Ez

Elikagairen bati alergia al diozu? Bai Ez Zehaztu:

Sintomak hasi aurreko 4 asteetan zehar dieta berezi edo murriztaileren bat egin al duzu (diabetikoa, halal, kosher...)? Bai Ez Zehaztu:

«Etxeko» elikagairen bat jan al duzu? (zeure ortukoa, baserrikoa...) Bai Ez Zehaztu:

E. Sintomak hasi aurreko 4 asteetan zehar (/ / eta / / bitartean) hauetako elikagairen bat jan al duzu?

Galdera guztiak / / eta / / bitartean jandako elikagaiei buruzkoak dira. Elikagai bakoitzean, jan duzun, segur asko jan duzun edo jan ez duzun esan behar didazu. Elikagaia bakarrik edo ogitartekoaren edo edozein plateren zati bezala jan ahal izan duzu, baita entsalada edo pintxoetan ere.

Segur aski: segur aski elikagaia jan baduzu, edo normalean jan arren, aztertzen ari garen aldian jan izanaz ziur ez bazaude.
ED: ez dakizu aztertzen ari garen aldian jan duzun ala ez.

	Bai	Segur aski	Ez	ED	Marka/Zehaztasunak	Erosi edo kontsumitu den lekua
FIANBREAK, HESTEBETEA, PATEAK, PLATER PRESTATUAK...						
Indioilar-fianbrea						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan xerratan moztua	☐	☐	☐	☐		
Oilaskoarena						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan xerratan moztua	☐	☐	☐	☐		
Txerriarena (urdaiazpiko egosia)						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan xerratan moztua	☐	☐	☐	☐		
Mortadela						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan xerratan moztua	☐	☐	☐	☐		
Choppeda						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan xerratan moztua	☐	☐	☐	☐		
Basurde-burua						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan xerratan moztua	☐	☐	☐	☐		
Txorizo freskoa						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan xerratan moztua	☐	☐	☐	☐		
Bestelako hestebete onduak (urdaiazpiko serranoa, saltxitxoa, zezina, txorizoa...)						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan xerratan moztua	☐	☐	☐	☐		
Poto edo ontzikoa ez den pateak (antzara edo ahatearena ez dena).						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan zatitua	☐	☐	☐	☐		

	Bai	Segur aski	Ez	ED	Marka/Zehaztasunak	Erosi edo kontsumitu den lekua
Poto edo ontzikoa ez den ahatearen edo antzararen foie, mouseea, mikuita edo bloka						
☐ Ontziratua	☐	☐	☐	☐		
☐ Establezimenduan zatitua	☐	☐	☐	☐		
Saltxitxak, frankfurt modukoak	☐	☐	☐	☐		
Ontziratutako sandwichak (makina automatikoak, kafetegiak...)	☐	☐	☐	☐		
Plater aurrekozinatuak	☐	☐	☐	☐		
Bestelako haragi-produktuak (carpaccio...)	☐	☐	☐	☐		
GAZTA ETA ESNEKIAK						
Brie	☐	☐	☐	☐		
Camembert	☐	☐	☐	☐		
Gazta urdina (roquefort, gorgonzola...)	☐	☐	☐	☐		
Mozzarella freskoa	☐	☐	☐	☐		
Latino motako gazta	☐	☐	☐	☐		
Burgos motako gazta, ontziratua gabe	☐	☐	☐	☐		
Beste gazta bigun edo erdi-bigun batzuk (havarti, emmental, gouda...)	☐	☐	☐	☐		
Esne gordinarekin egindako gaztak (Idiazabal...)	☐	☐	☐	☐		
Bestelako gaztak	☐	☐	☐	☐		
Gurina (ez margarina)	☐	☐	☐	☐		
Esne gordina	☐	☐	☐	☐		
Esne pasteurizatua edo UHT	☐	☐	☐	☐		
Izozkia	☐	☐	☐	☐		
Jogurta	☐	☐	☐	☐		
Gatzatua	☐	☐	☐	☐		
Bestelako esnekiak (gaztanbera...)	☐	☐	☐	☐		
ARRAINAK ETA MARISKOAK						
Ganbak, otarrainxkak, izkirak... (jan aurretik berotu gabeak)	☐	☐	☐	☐		

Maskordun mariskoak (muskuiluak, ostrak, txirlak...) (jan aurretik berotu gabeak)	☐	☐	☐	☐		
Surimia, gulak, marisko- makilatxo egosiak...(jan aurretik berotu gabeak)	☐	☐	☐	☐		
Arrain ketua edo ondua (izokina, berdela, aingira, atun gatzartua...) (ontzirat gabea)	☐	☐	☐	☐		
Arrain gordina (sushia, sashimia, cevichea)	☐	☐	☐	☐		
Bestelako arrain eta mariskoak	☐	☐	☐	☐		
	Bai	Segur aski	Ez	ED	Marka/Zehaztasunak	Erosi edo kontsumitu den lekua
LANDARE PRODUKTUAK						
Ernamuinak (soja, argi- belarra, tomatea...) (latan edo potean ez daudenak)	☐	☐	☐	☐		
Ebaki eta ontziratutako letxugak edo nahasteak	☐	☐	☐	☐		
Prestatutako entsalada hoztuak	☐	☐	☐	☐		
Txanpiñoi gordinak	☐	☐	☐	☐		
Belar usaintsuak (albahaka, perrexila, martorria...)	☐	☐	☐	☐		
Bestelako landare- produktuak	☐	☐	☐	☐		
Barazki/fruta izoztuak (2018ko uztaila)	☐	☐	☐	☐		
FRUTA						
Ebakita erositako fruta	☐	☐	☐	☐		
Pasteurizatu gabeko zukuak	☐	☐	☐	☐		
Beste fruta mota batzuk	☐	☐	☐	☐		

8. BESTE DATU INTERESGARRI BATZUK

Gogoan al duzu listeriosia prebenitzeko gomendioak jaso izana?

Bai Ez

Nork?/Non?

Ba al duzu etxean listeriosiaren transmisioarekin zerikusia duen elikagairik?

Bai Ez

Zein?

Baimena emango al zenuke elikadura-osasunaren arloko gure lankideak zure etxera joateko elikagai susmagarrien laginak jasotzera? Bai Ez

Zalantzarik baduzu edo garrantzitsua iruditzen zizun informazioen bat gogoratzen baduzu, gurekin jar zaitezke harremanetan telefono-zenbaki hauetan edo:

OHARRAK:

9. ZEIN ELIKAGAIRI HARTU ZAIZKIEN LAGINAK

ESTABLEZIMENDUAK

LAGINAK ZEIN ESTABLEZIMENDUTAN HARTU DIREN	UDALERRIA	PRODUKTUA	MARKA	EGILEA	FORMATUA ETA AURKEZPENA	IRAUNGITZE DATA EDO KONTSUMO LEHENETSIA	LOTEA	EMAITZA <i>Listeria monocytogenes</i>	SEROTIPOA/PCR

HELBIDEA

Kasuaren zenbakia epidemiologiako datu- basean	UDALERRIA	PRODUKTUA	MARKA	ONTZIA ZABALIK (BAI/EZ)	EGILEA	FORMATUA ETA AURKEZPENA	IRAUNGITZE DATA EDO KONTSUMO LEHENETSIA	LOTEA	EMAITZA <i>Listeria monocytogenes</i>	SEROTIPOA/PCR